

(א) [גדרים ב: 1]. ט כמות
 ק: לקמן פה, א [דף ט. 1].
 ד) נויקרא כב, (ה) [לקמן
 פה-1, 1] [דברים כה, 1] ע'
 מיו"ט, ט) פ"א מיו"ן קמי
 יב, *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי אירא
 טו. אשא דרישא קאי
 ומיתא אלמנה נחמק:
 (ב) תוס' ד"ה ר"א וכו'
 דלן מנמא בגדים וכן
 בההיא לא קדושין:
 (ג) ד"ה והא טויה וכו'
 עשה דקדושים. י"ב מימיה
 לו דהרי גס ככ"ג אלא
 עשה זו דקדושים דלעיל
 דף כ' וי"ב פסיר מקשה
 ממלה דלא היה זה עשה
 א"כ גס בקדוש היה י"א
 ועשה ופרין זה בדרך
 ממי"ג אלא בתרי דה נקרא
 אסור מזה כדלעיל דף כ'
 דחור ממה שאמר דהוא
 אסור קדושה ולבוארה יש
 לעש דדוקא גבי אלמנה
 לכ"ג חור הבני דליתו בנה
 עשה דקדושים אכל גבי
 חללה לכהן הדיוט דזה
 הפסוק קדושים יהיו
 לאלהים כמי שם אחר
 ספק דהוא עשה ואלן
 העין יראה דזה אינו דהא
 להדיא א"י קדושה א"י
 ע"ה כשלא נגר בישא
 נעשית לכ"ג מיד חללה
 בהרבה ע"ה דהיא מנה
 מפורשת כהבא על יבמה
 דאלמנה לכ"ג נעשי חללה
 מיד ממלה בגמר ביאה
 אכא עשה דקדושים יהיו
 כסבור גבי חללה וא"ך
 אפשא לייבס אלמנה הא
 א"כ לגמור בישא חוה עובר
 עשה דקדושים:

מוסף רש"י

לא קדושין בתמורה.
 שאם הן חולין והניחין
 בנחמת קדשים אינם
 נאספין והפסול תמורה
 שמהל על זבעלי מומין
 קדושין אינה חלה עליהן,
 וכל שכן אם הקדוש
 ממש אינן קדושים (תמורה
 י"א). א"ע"ש שהתמורה חלה
 קדושת הגוף על זבעל
 מום קדוש אינה חלה על:
 אלו, וכל שכן שאין קדושת
 הגוף חלה עליהן בהקדש
 הפה אלא קדושת דמים
 כעלם ואנשים ואין לריבין
 מום לפדות (שם ט"ז).
 ולא מקדשין בגושה
 בתמורה. אין מקדשין אחר
 לעשות תמורה, אם אין
 קדושין והמיר בהמת חולין
 בהן (תמורה י"א). שאם הם
 קדושין אין עשין תמורה,
 והיב דמי ששן עמון
 קדושין, הא אין תמורתן
 בקדושה, כגון שבי וזלות
 קדשים דקדש אבז אמן
 (ברכות מ"ב).
 הדרן עלך תמורה
 אלמנה לכ"ג. יש לה
 כמותה מפני שהיא פסולה
 וזולה פסול על ידי נשואין
 לפיכך אינה מרגילה אלא
 הוא מרגילה ומשלה
 לישא לו לפיכך קנסו אותו
 ליתן כמותה (כתובות פ.).

הערל פרק שמיני יבמות

פד.

עין משפט
 נר מצוה

קמב א מיי פ"א מהל'
 תמורה הלכה ח':
 א ב מיי פ"ו מהלכות
 יבוס הלכה יג סמג
 עשין לא נב טושי"ע א"ע
 סימן קעז פנין ב:
 ב ג מיי פ"ד מהלכות
 אשות הלכה ד סמג
 עשין מה טושי"ע שם סי'
 קעז פנין ד:
 ג ד מיי שם סמג עשין
 שם טושי"ע שם סי' קנד
 פנין כ:
 ד ה מיי שם הלכה ד סמג
 שם טושי"ע שם סי' קעז
 פנין א וי"א כ"מ:

תוספות ישנים

לא קדושין בתמורה. לא
 מיבעיא תחלת הקדש דלא
 קדשה אלא אפי' סוף
 הקדש כגון תמורה לא
 מתפסק בקדושת תמורה
 ואפי' דבעלי מומין
 נתפסין בתמורה כדמצינן
 (ויקרא כ"ו) טוב ברע או
 רע בצוב דר"ל בעלי מומין
 בתמימין (תמורה ט) מ"מ
 (א) איכא הספ' קרא כהני
 ללא חלה עלייהו קדושה
 ולא מקדשין והספ'
 קאמר (תמורה ט"ז) וכו'
 מחמת שאין קדושין יא"ך
 מקדשין ומשני טריפה
 דמקדשין בהמה ואח"כ
 נטרפה הקדש ולד ילא
 דך דופן וטומטום
 ואדלרוגיטום משכת לה
 בזלות קדשים וכמ"ד
 וליות קדשים נחש אמן הן
 הספול קדושים כדפרישת
 דולות קדשים נחש אמן
 הם קדושים כ"ל:

(א) אולי י"ל מ"מ הם א"כ
 קרא אכל כהני לא חלה וכו'.

תוס' חד מקמאי

בתב הרב אלפס דאלמנה
 לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן
 הדיוט כשלא הכיר בה אין
 לה כתובה אבל חתופת יש
 לה ומסיק דהוסי' גמי אין
 לה דכי אקני לה אדעתא
 למיקם קמה אדעתא
 דלמשקל ולמפק לא אקני
 לה. ויש לתת טעם לדברי
 הרב מהא דאמרין בפרק
 א"ש"ה הל' כ"י אלמנה בן
 עזריה שלא כתב לה [אלא]
 על מנת לכתובה ומבעיא
 לן החם חיבת חופה קונה
 או חיבת ביאה קונה.
 אלא החם חוס' משום חיבת
 ביאה או משום חיבת
 חופה הראויה לביאה כתב
 לה הלכך אפי' בשלא הכיר
 בה משום חיבת ביאה
 אקני לה אבל כתובה
 משום חקנה היא באלמנה
 לכ"ג לא תקינו ואיהו גמי
 לא כתב לה כתובה אלא
 אדעתא דתקנתא ותקינו
 רבנן כתובה אדעתא
 דנשואי היתר ולא אדעתא
 דנשואי איסור כיון דק"ל
 [לקמן פ"ה ע"ב] הלכה
 כ"ה מחבירו הלכך טעמא
 דאלמנה לכ"ג יש לה
 כתובה משום דרבי
 תורה אינם צריכין חזוק.
 ש"מ דה"ה לממורת
 נתניה ישראל ומחזיר
 גרושתו משנשאת וספק
 טוטה וטוטה ודאית כולן
 יש להן כתובה כשהיורש
 בה ואפי' דק"ל דאשה
 שונתה תחת בעלה אין לה
 כתובה הי"מ כשאין רוצה לקיימה אחרי שידע שזנתה אבל זה שידע שזנתה וקיימה אי"נ כשהחזירה אחר שגירשה יש לה כתובה אליבא דר' ואליבא דרשב"א לית לה כתובה מפני שהיא מרגילתו דהא לא פסיל לה דהא לתרומה ולכתובה הא אפסלה לה בנות והלכה כר':

לנאים. פסול להקרבה דכתיב (ויקרא כג) שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליואל דופן. והני חמשה יליף ר' אליעזר מקראי בתמורה צ"י יש בקרבנותיה דלא חילל קדושה עליהן ואפי' דשאר פסולי הקרבה כגון רוצע ונרצע מוקלה ועבד ואמנן ומחיר חיללה עלייהו קדושת הגוף וריבין מוס קצוע ליפדות עליו ולאחר פדיון אסורין בגיזה ועבודה הני לא חיללו עלייהו אלא קדושת דמים כדקילא בעלמא ונפדין בלא מוס ומותרין בגיזה ועבודה לאחר פדיון: לא קדושין בתמורה. לא מיבעיא תחלת הקדש דלא קדשי דאפי' בעל מום שקדם מומו להקדשו לא נחמא ליה קדושת הגוף כדאמר בצרכות צפ"ב (דף י"ד). אלא אפילו אם המיר קודש בהן הני לא מקדשי דליתו בעל מום חיללה עליה קדושת הגוף ליאסר בגיזה ועבודה אף משיפדה דכתיב (ויקרא כ) טוב ברע אם המיר ימירנו אפילו הכי אהני לא חיללה. ואין מקדש לעשות תמורה אם הם קדושים והמיר חולין בהם אין עושין תמורה. והם מותרין במקדש ומותרין בקדשין א"כ ובי מחמר שאין קדושין יא"ך מקדשין אי אמה מוצא אלא במקדש בהמה וחמ"כ נטרפה במקדש ולד ילא דך דופן אכל כלאים וטומטום ואדלרוגיטום שנפסלו משעת יצירתם אי אמה מוצא שיקדש אלא בזלות קדשים שהיתה אמנן קדושה ומה והטרפה תקבר: כל צום זוקיא. בקיאים ומרפיים ואין מניחין תרגול נכרי צניניה:

הדרן עלך תמורה

יש מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן מותרות לאלו ולאלו ואסורות לאלו ולאלו ואלו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן כהן הדיוט שנשא את האלמנה ויש לו אה כ"ג חלל שנשא כשרה ויש לו אה כשר ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אה ממזר מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן ואלו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן כ"ג שקידש את האלמנה ויש לו אה כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אה חלל ישראל

שנשא ממזרת ויש לו אה ממזר ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אה ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן ואלו אסורות לאלו ולאלו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אה כהן גדול או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אה כשר ישראל שנשא ממזרת ויש לו אה ישראל ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אה ישראל וליבמיהן שניות מד"ם שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר יוכופין אותו להוציא א"ה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתניה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה: **גב' מאי** איריא דתני נשא ליתני קידש וכ"ת טעמא דנשא דהוה ליה עשה ולא תעשה אבל קידש אתי עשה ודוחה לא תעשה והא כולה פירקין עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי לא תעשה משום דקבעי למיתני סיפא כ"ג שנשא את האלמנה דוקא נשא דשויה חללה אבל קידש שריא ליה תנא נמי רישא נשא ואדתי משום סיפא ליתני משום מציעתא כ"ג שקידש את האלמנה ויש לו אה כהן הדיוט אלא משום בת בוקתא דקבעי למיתני חלל שנשא כשרה טעמא דנשא דשויה חללה אבל קידש שריא ליה משום הכי קתני נשא ומאי איריא דקתני אלמנה ליתני בתולה וכי

לא קדושין בו'. והא דלא חשיב נרצע ומוקלה ואמנן ומחיר משום דהנהו קדושין ומקדשין כדמוכח בתוספתא (דממורה פ"ד): **רבי** אריעזר גר' במשנתנו. וכן כהניא דלון מטמא בגדים (ו) וההיא דלא קדושין ולא מקדשין בצרכות (דף מ"ב). ובתמורה (דף י"א).

הדרן עלך תמורה

יש מותרות. פי' הר"ר יהודה צ"י י"ט דן דך התנא לאחר שפי' הלכות המסכתא חזר ושונה אותם בלשון קצר כדי שיהיו מסודרים בידן ושמורים צפה ובלבד ועוד אמר ר"י דנקטיננהו לכולהו משום צבא דלשכות לבעליהן ומותרות לבימיהן דאפי' למכח בעל (ד) (דמית קמיצבס) לא אסרי לה איבס אפי' דלשכות לבעליהן: **מאי** איריא דתני נשא בו'. בשאר מקומות אין לך הש"ס לדקדק צוה דצפריק ד' אחין (לעיל כו).

שונה צכמה מקומות נשואין שתי אחיות והכא דייק משום דבמילתא קידש קמני: **והא** כו"ה פירקין לא תעשה הוא. פי' צקונטרס כגון ממזרת לישראל וחללה לכהן ואין נראה דבחללה נמי איכא (ו) עשה דקדושים יהיו אלא אסור ממוזרות קאי שנוכר צכמה צבות: **ולא** אתי עשה ודחי לא תעשה. אף על גב דלאו מ"מ מיימי ראייה כיון דגורין ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה בלאו השוה בכל ה"ה דגורין אפי' שאינו שוה בכל: וכו'

שנשא ממזרת ויש לו אה ממזר ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אה ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן ואלו אסורות לאלו ולאלו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אה כהן גדול או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אה כשר ישראל שנשא ממזרת ויש לו אה ישראל ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אה ישראל וליבמיהן שניות מד"ם שנייה לבעל ולא שנייה ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר יוכופין אותו להוציא א"ה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתניה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה: **גב' מאי** איריא דתני נשא ליתני קידש וכ"ת טעמא דנשא דהוה ליה עשה ולא תעשה אבל קידש אתי עשה ודוחה לא תעשה והא כולה פירקין עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי לא תעשה משום דקבעי למיתני סיפא כ"ג שנשא את האלמנה דוקא נשא דשויה חללה אבל קידש שריא ליה תנא נמי רישא נשא ואדתי משום סיפא ליתני משום מציעתא כ"ג שקידש את האלמנה ויש לו אה כהן הדיוט אלא משום בת בוקתא דקבעי למיתני חלל שנשא כשרה טעמא דנשא דשויה חללה אבל קידש שריא ליה משום הכי קתני נשא ומאי איריא דקתני אלמנה ליתני בתולה וכי

לפדותה דלא קרינן ציה ואותצדין לנאמו אפי' הכי לא ישלם לה פירות שאכל משלה כדמפרש בגמ' (לקמן דף פ"ט). תנאי כתובה ככתובה דמי ובי הכי דקנסוה רבנן דלא גביא מייניה כמות נכסי לאן ברזל שהכניסה לו משלה בתורת כתובה קנסוה נמי דלא תגבה מייניה פירות שאכל בתנאי כתובה של פירקונה שהוא תנאי צ"ד שאין כמוב בשטר כתובה: ולא מזונות. לא מיבעיא היכא דיתבה תמיהה דלא כייפינן ליה לזונה דהא בעמוד והוא קאי אלא אפילו אם הלך למדינת הים ולזונה ואלה לא משלם. וא"ת ה"ה לכשרה דהא ק"ל (בכתובות דף ק"ט). כמ"ד הניח מעותיו על קרן הצבי לאו מילתא היא ולא דמי התם קמני (שם דף ק"ו): מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס אשתו שלא הלוח לה כלום אלא בשביל בעלה פרנסה דהתם ממאן תבע היא לא ליתה הוא לא בקש הימנו הלכך מנהו הוא דעבד אכל היכא דהלוח לה בתורת הלוחה הוא מוצעה והיא תוצעה את בעלה ומשלם כדאמר לקמן בגמרא ושמה תמאלמן או התגרש ומשלם משלה דתנן (ב"ב דף פ"ג). נגטרשה האשה נשתמחר העבד חייבין לשלם: ולא בנאום. אם עדיין יש לה בנאום ושחקים מן בגדים שהכניסה לו אינה נוטלתן כשיצאה דקנסוה רבנן: **אלמנה** לכ"ג כו'. מפרש בגמרא (טעמא: **גב' מאי** איריא דתני נשא. אשא (א) אלמנה קאי: **ליסני** קידש. דהא נמי מותרת לבעלה ואסורה ליצמה: **דדוה** ליה עשה. בתולה מעמיו יקח (ויקרא כ"ה) ולא בעולה ולא תעשה אלמנה לא יקח (שם) ואין עשה דיצום דוחה את לא תעשה ועשה אבל קידש הדיוט בתולה אלמנה מן האירוסין ומת גס הוא צארכוסין מייבס לה כ"ג דלתי עשה ודחי לא תעשה דאלמנה: והא כוניה פירקין. עשה דיצום ולא תעשה דאיסור הוא דרמו אהדי ולא אתי עשה דיצום ודחי ללאו דאיסור כגון ממזרת לישראל או ממזר לישראלית וכן חללה לכהן ומ"ט דהא נפקא לן צפ"ב (לעיל כ.) מועלתה יצמתו השערה": **אכל** קידש שריא ליה. ליבס הדיוט: **ואדסי**. נשא משום סיפא דמתני' ניתני קידש משום מליעתא דקמני כ"ג שקידש דלא מני למיתני נשא: **ה"ג** אלא משום צם זוקפא. הא דתני נשא צרישא דפרקין משום צם זוקפא כלומר השניה צלדה חלל שנשא כשרה כו': **ליסני** כשולה. וכשמת נעשית אלמנה: ינשואין